Stadskerk Nijmegen (OCP), 27 augustus 2023, 10e zondag van de zomer
Voorganger: Toine van den Hoogen (theoloog, r.-k.)

[1e lezing: Jesaja 52,1-6] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Ontwaak, ontwaak, Sion,
en bekleed je met je kracht!
Bekleed je met je pronkgewaad,
Jeruzalem, heilige stad.
Nooit meer zul je worden betreden
door wie onbesneden is, of onrein.
2 Klop het stof van je af en sta op,
Jeruzalem, neem plaats op de troon.
De ketenen om je hals zijn losgemaakt,
gevangen vrouwe Sion.
3 Want dit zegt de HEER:
Voor niets zijn jullie verkocht,
zonder geld koop ik jullie weer vrij.
4 Dit zegt God, de HEER:
Ooit trok mijn volk naar Egypte
om daar als vreemdeling te leven,
maar in Assyrië werd het zonder meer uitgebuit.
5 Wat win ik daar nu bij? – spreekt de HEER.
Voor niets is mijn volk weggenomen,
hun leiders weeklagen – spreekt de HEER –,
dag in dag uit wordt mijn naam bezoedeld.
6 Daarom, op die dag,
zal mijn volk mijn naam kennen,
beseffen dat ik het ben die zegt:
'Hier ben ik.'

[Evangelie: Matteüs 16,21-27] (Nieuwe Bijbelvertaling)
21 Vanaf die tijd begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat hij naar Jeruzalem moest gaan en veel zou moeten lijden door toedoen van de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden, en dat hij gedood zou worden, maar op de derde dag uit de dood zou worden opgewekt. 22 Petrus nam hem terzijde en begon hem fel terecht te wijzen: 'God verhoede het, Heer! Dat zal u zeker niet gebeuren!' 23 Maar Jezus keerde hem de rug toe met de woorden: 'Ga terug, achter mij, Satan! Je zou me nog van de goede weg afbrengen. Je denkt niet aan wat God wil, maar alleen aan wat de mensen willen.'
24 Toen zei Jezus tegen zijn leerlingen: 'Wie achter mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en mij volgen. 25 Want ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van mij, zal het behouden.

26 Wat heeft een mens eraan de hele wereld te winnen als hij er het leven bij inschiet? Wat zou een mens niet overhebben voor zijn leven? 27 Wanneer de Mensenzoon komt, in gezelschap van zijn engelen en bekleed met de stralende luister van zijn Vader, dan zal hij iedereen naar zijn daden belonen.

[overweging:]
Lang heb ik op en neer gebladerd in mijn bijbel, op en neer tussen de woorden van Jesaja (in de eerste lezing) en de woorden van Mattheus (in de tweede lezing), op en neer tussen de zin *in een oogwenk breng ik mijn gerechtigheid nabij* (Jes.51.5) en *wat zal het een mens baten als hij de hele wereld wint, maar zichzelf schade toebrengt* (Mt. 16,25). Waar ben ik aan toe op deze mooie dag in de zomer van het jaar 2023? Ik zou wel willen koersen op de woorden van Jesaja, maar dan kom ik bij hem de woorden tegen dat de bewoners van de aarde kunnen doodvallen als muggen en dat JHWH'S gerechtigheid toch blijft bestaan… Hoe zo dan, vraag ik me af. Ook voor mij die zojuist het lot van de muggen heeft ondergaan? Wat betekent dat voor mij als ik de woorden lees *wat kan een mens geven in ruil voor zichzelf?* Lang heb ik op en neer gebladerd tussen de woorden van Jesaja en die van Mattheus.

Wat hoopte ik dan te vinden, bladerend tussen Jesaja en Mattheus? Wat hoopte ik dan te vinden op deze mooie dag in 2023? Wellicht, wie zal het zeggen, hoopte ik te horen wat deze dag in de zomer van 2023 juist zo mooi maakt. We zongen toch erover *wat de Heer genadig verleende, dat drage mijn lied door de tijden*! Waarover zing ik? Wát verleent de Heer genadig? Kennelijk geen mooie, rust en uitzicht biedende woorden. De gerechtigheid zal in een oogwenk komen, maar dat betekent niet: meteen, klaar en helder. Er blijft in de woorden van Jesaja de kans dat de hemel vervliegt als rook en dat de aarde in flarden uiteenvalt. En toch schrijft Jesaja *mijn gerechtigheid laat zich niet uit het veld slaan*. En zoiets schrijft ook Mattheus. *De Mensenzoon zal iedereen loon naar werken geven*.

Geen mooie, rust en uitzicht biedende woorden worden me geboden op deze dag in de zomer van het jaar 2023. Wanneer Jesaja en Mattheus over uitzicht spreken in de zomer van 2023, doen ze dat in – wat bijbeluitleggers noemen: apocalyptische - woorden, in woorden die ontstaan uit het besef dat de toekomst aan zal breken in ervaringen van breuken, van verlies van jezelf, in ervaringen waarin je gekruisigd raakt.

Jesaja en Mattheus bieden me vandaag geen rust en uitzicht. Eerlijk gezegd ben ikzelf met een heel ander gevoel, en met een andere verwachting op vakantie gegaan. Voor mij en mijn vrouw zijn onze belevenissen in de Franse alpen veeleer met de woorden rust en uitzicht te karakteriseren. Maar de teksten die we vandaag onder ogen nemen, steunen bepaald niet dat vakantiegevoel. Het is maar goed dat ik er pas nú, daarna, tegen aan loop. Jesaja en Mattheus doen geen beroep op een TUI-gevoel of op iets waarin ik zin in in zou krijgen. Waarom is het goed dat ik, dat wij als gemeente Gods, tegen deze apocalyptische woorden aan lopen?

Waarom is het goed dat we nu aanlopen tegen apocalyptisch getoonzette woorden die haaks staan op de blauwe stranden van de TUI-reclame of de kinderlijke taal dat je zin in in een tochtje op zee met een lekker glaasje frisdrank hebt? Waarom is dat goed? Ik denk dat dit goed is omdat het leven dat we gaan en gaan willen, ook en met name na de blauwe stranden en het tochtje dobberen op zee, toch verder gaat, en niet aan die blauwe kusten maar hier in het midden van onze stad en wereld. Terug, weer thuis, staan er belangrijke kwesties te wachten die onze aandacht vergen en die we allemaal kennen. Zulke keuzes vragen een besef van verdere horizonten dan TUI oproept, een horizon die complexer is dan met kindertaal kan worden uitgedrukt. In Nederland dienen we daarover binnen een paar maanden ook te gaan stemmen. En dan is het heel belangrijk dat we nadenken wat 'gerechtigheid' betekent, dat we nadenken over wat we kunnen verliezen en wat we willen behouden. Apocalyptisch getoonzette woorden vormen een taal die ons herinneren wil eraan dat blauwe stranden voor iedereen een optie blijven in een wereld waar wij als mensen allen leven kunnen.
Het zij zo.

Toine van den Hoogen, t.vdhoogen@gmail.com